

Uzasadnienie

Regionalny dyrektor ochrony środowiska zgodnie z delegacją ustawową zawartą w treści art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015, poz. 1651 ze zm.) ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. W tej sytuacji posiada również kompetencje do zmiany przedmiotowego aktu prawnego.

W dniu 28 kwietnia 2014 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku podpisał zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kurze Grzędy PLH220014. Zarządzenie opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego z dnia 13 maja 2014 r. poz. 1842. Weszło ono w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Na podstawie § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespolonej administracji rządowej (Dz. U. Nr 222, poz. 1754) oraz w związku z upoważnieniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 2010 r. do dokonywania kontroli zgodności aktów prawa miejscowego z polityką Rady Ministrów, dokonana została kontrola m.in. zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Kurze Grzędy PLH220014. W ramach ww. kontroli, zgodnie z pismem Ministra Środowiska DP-074-95/11941/14/JJ z dnia 14 kwietnia 2015 r., stwierdzono uchybienia uzasadniające zmianę przedmiotowego zarządzenia we własnym zakresie.

W piśmie tym, wskazano, iż dla przedmiotu ochrony 3160 naturalne dystroficzne zbiorniki wodne ustanowiono działanie ochronne polegające na dostosowaniu gospodarki rybackiej i wędkarskiej do wymogów ochrony siedliska poprzez wyłączenie z użytkowania rybackiego i wędkarskiego zbiorników wodnych.

Zgodnie ww. pismem, *przedstawione działanie faktycznie stanowi zakaz. W planie zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 nie powinno się zamieszczać zakazów określonego działania. Zgodnie z art. 33 ust 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r., zabrania się, co do zasady, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w szczególności pogorszyć stan siedlisk, wpłynąć negatywnie na gatunki, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami. Ponadto, skoro w delegacji ustawowej do ustanowienia ww. aktów prawa miejscowego nie przewidziano możliwości ustanowienia w nich zakazów, to takie działanie stanowi przekroczenie delegacji ustawowej. Warto dodać, że w działaniach ochronnych dla planu zadań ochronnych nie można modyfikować gospodarki przestrzennej, w tym gospodarki turystycznej, ponieważ takie zadania wykraczają poza zakres przedmiotowy działań ochronnych, o których mowa w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Wiąże się to z przyznaną radzie gminy kompetencją do kształtowania gospodarki przestrzennej na terenie gminy, o czym stanowi art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. poz. 647, z późn. zm.). Ustawodawca dopuścił możliwość ingerencji w zagospodarowanie przestrzenne w związku z funkcjonowaniem form ochrony przyrody. W przypadku obszarów Natura 2000 w planie zadań ochronnych możliwe jest ustalanie wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych na podstawie art. 28 ust. 10 pkt 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z powyższym bezpośrednia ingerencja w zagospodarowanie przestrzenne ustanowiona w działaniach ochronnych, a nie we wskazaniach do zmian w istniejących dokumentach planistycznych stanowi naruszenie kompetencji rady gminy oraz wykracza poza delegację ustawową określającą zakres przedmiotowy planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.*

Należy wskazać, że dostosowanie gospodarki rybackiej nie może polegać na zupełnym zakazie jej wykonywania. Dlatego takiego działania ochronnego nie można uznać za dostosowanie gospodarki rybackiej do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, tylko za wprowadzenie zakazu.

W związku z powyższym, zmieniono treść działania ochronnego dopuszczając prowadzenie gospodarki rybackiej w zbiornikach stanowiących siedlisko 3160, jednakże na określonych warunkach, minimalizujących negatywny w skutkach wpływ takiej działalności na siedlisko będące przedmiotem ochrony w obszarze. Ponadto, wskazania dotyczące gospodarki rybackiej i wędkarskiej nie dotyczą jezior dystroficznych znajdujących się w granicach rezerwatów przyrody „Jezioro Turzycowe” i „Kurze Grzędy”, ponieważ w granicach tych rezerwatów nie dopuszcza się takiej działalności.

Ponadto, w tym samym załączniku dla przedmiotu ochrony 9110 kwaśne buczyny ustanowiono działanie ochronne polegające na usuwaniu śmieci w miarę potrzeby.

Zgodnie z pismem Ministra, *przedstawione działania stanowią modyfikację oraz powtórzenie*

przepisów ustawowych, a mianowicie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 z późn. zm.). Dany przepis przewiduje, iż posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego ich usunięcia z miejsca nieprzeznaczonego do składowania lub magazynowania. Konsekwencją niepodjęcia ww. zadań, co do zasady, jest nakazanie posiadaczowi odpadów w drodze decyzji, wydanej przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, ich usunięcie. Zgodnie z § 118 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r. Nr 100, poz. 908) w rozporządzeniu nie powtarza się przepisów innych aktów normatywnych. Przepis ten, w związku z § 143 ww. rozporządzenia, ma odpowiednie zastosowanie do aktów prawa miejscowego. W związku z tym w planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, który jest aktem prawa miejscowego, nie powinno się modyfikować, ani też powtarzać przepisów ustawowych.

Zgodnie z uwagą, z treści zarządzenia usunięto zapisy dotyczące usuwania odpadów w miarę potrzeby.

Poza tym, w § 7 zarządzenia wskazano, iż dany akt wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. *Należy wskazać, iż nie ma potrzeby wyszczególniania miejsca ogłoszenia aktu, co wynika z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172 z późn. zm.).*

Zgodnie z ww. uwagą, odstąpiono od wskazywania miejsca ogłoszenia obecnie wydawanego zarządzenia.

Poza wskazanymi przez Ministra Środowiska ww. uchybieniami, w zmienianym zarządzeniu wprowadzono następujące zmiany:

Dla przedmiotu ochrony 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, w ramach uzupełnienia stanu wiedzy, zaplanowano analizę i weryfikację danych dotyczących siedliska w obszarze, odszukanie i skartowanie siedliska w obszarze, oceną jego stanu na podstawie metodyki stworzonej na potrzeby PMS GIOŚ oraz ewentualną zmianę SDF.

Minister, w tym samym piśmie, przy kontroli innego zarządzenia, dla podobnie sformułowanego działania, wskazał, że *czynności dotyczące weryfikacji Standardowego Formularza Danych nie są działaniami mającymi na celu ochronę przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, dlatego nie można ich uznać za działania ochronne, o których mowa w art. 28 ust 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody.*

W związku z tym, z treści działania dotyczącego uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotu ochrony 7150 usunięto część dotyczącą aktualizacji SDF.

Dla siedlisk: 9110, 9130, 9190 oraz 91D0 w zakresie działań dotyczących gospodarki leśnej przeformułowano część działań ochronnych, tak aby zgodnie z pismem GDOŚ DZP-WP.600.24.2014.ŁR z dnia 9 grudnia 2014 r., oraz opinią Departamentu Prawnego Ministerstwa Środowiska, gdzie to możliwe zamieniać „bierny” sposób ochrony na „aktywny”. Zmiany w treści dotyczą działania polegającego na pozostawianiu martwego drewna. W omawianym przypadku nie ma możliwości przedstawienia działania w formie czynnej, gdyż jedynym sposobem eliminacji zagrożenia istniejącego polegającego na zbyt małej ilości martwego drewna w płatach siedlisk jest pozostawianie w nich martwych drzew. Niemniej jednak działanie zostało przeformułowane tak, aby możliwie uniknąć zapisów wskazujących na potrzebę zaniechania działań. Ponadto, dla siedlisk 9110 oraz 9130 zmieniono określenie dotyczące pozostawiania docelowej ilości martwego drewna i dopisano, żeby wynosiła nie mniej niż 10m³/ha, co wynika wprost z metodyki monitoringu GIOŚ z 2013 r. dla siedliska 9110 oraz 9130 w stanie niezadowolającym (U1), wskaźniki „martwe drewno (łączne zasoby)” i „martwe drewno leżące lub stojące >3m długości i >50cm grubości”.

Ponadto, w 2015 roku przeprowadzono weryfikację terenową zaplanowanych działań ochronnych polegających na usuwaniu świerka z terenu rezerwatów przyrody „Kurze Grzędy” oraz „Jezioro Turzycowe”. W związku z wykonaną wizją terenową, z treści zarządzenia usunięto błędnie zaklasyfikowane do płatów siedlisk 91D0 i 9190 pododdziały leśne w granicach rezerwatu „Kurze Grzędy”, wykreślono te wydzielania, na których zadania zostały już zrealizowane (świerk całkowicie usunięto z rezerwatu „Jezioro Turzycowe”) oraz wykreślono te wydzielania, z których z uwagi na warunki, tj. wysoki poziom wody niemożliwe jest usunięcie rosnącego tam świerka.

Dla siedliska 9190 kwaśne dąbrowy, dla działania nr 2. Stopniowe usuwanie świerka z płatów siedliska: wykreślono wydzielania 133b, 134k, 119d (brak siedliska w wydzielaniu), 134l, 135l, (działanie wykonane), 135i, 135k (niemożliwe do wykonania z uwagi na zbyt wysoki poziom wody), 119h (świerk

występuje pojedynczo i zamiera, nie ma potrzeby usuwania).

Dla siedliska 91D0 Bory i lasy bagienne, dla działania nr 1. Stopniowe usuwanie świerka, w granicach rezerwatu „Kurze Grzędy”, wykreślono wydzielenia: 119d, 135i (niemożliwe do wykonania z uwagi na zbyt wysoki poziom wody), 133a, 119h, 134l, 135k, 135l, 134m, 134f, 134a (brak siedliska w wydzieleniu), 134k (świerk występuje pojedynczo i zamiera, nie ma potrzeby usuwania).

W kwestii monitoringu przedmiotów ochrony w obszarze, doprecyzowano czas ich przeprowadzania, dopisując, iż chodzi o konkretny rok po wejściu w życie zarządzenia. Częstotliwość zaplanowanych działań zmieniono tylko w przypadku pełnej oceny stanu ochrony, zmieniając z: „co 10 lat, przy okazji prac nad PZO” na: „w 9 roku obowiązywania PZO”, ponieważ określenie „co 10 lat” wykracza poza czas obowiązywania PZO. Minister Środowiska pismem DP-074-120/33359/14/JJ z dnia 7 września 2015 r. wycofał się z wcześniej prezentowanego stanowiska w sprawie częstotliwości i zakresu monitoringu (pismo DP-074-120/4203/14/JJ z dnia 24 lutego 2015 r.), które jednoznacznie wskazywało, iż częstotliwość monitoringu oraz jego zakres winien być zgodny z zasadami określonymi przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska, a *odstąpienie oraz wyznaczenie w ww. ograniczonym zakresie działań dotyczących monitoringu narusza § 3 pkt 6 lit. a rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.*

Poprawiono błędy pisarskie, w tym przypis dotyczący lokalizacji działań ochronnych, w którym wpisano złe daty obowiązywania Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Kartuzy, zmieniając je na prawidłowe.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zapewniono możliwość udziału osobom zainteresowanym i działającym w obrębie siedlisk w pracach nad tworzeniem projektu zmiany PZO. W tym celu zorganizowano jedno spotkanie dyskusyjne dnia 25 kwietnia 2016 r., którego tematem były zapisy zmian w obowiązującym PZO.

Po spotkaniu dyskusyjnym do treści projektu zarządzenia zmieniającego wprowadzono następujące zmiany:

- 1) Dla przedmiotów ochrony 9110 i 9130 dopuszczono, aby w domieszce drzewostanu, poza dębem bezszypułkowym i sosną mogły znaleźć się również dąb szypułkowy, grab, lipa oraz inne gatunki pionierskie jeśli znajdują swoje naturalne miejsce w buczynach.
- 2) Dla przedmiotów ochrony 9110 i 9130 przy określeniu gatunków stosowanych w odnowieniu, dopuszczono stosowanie dęba szypułkowego, graba, lipy oraz sosny, z tolerancją innych gatunków pionierskich jeśli znajdują swoje naturalne miejsce w buczynach. Nie dopuszczono natomiast świerka jako gatunku domieszkowego, ponieważ zgodnie z przewodnikiem metodycznym GIOŚ 2015 jest to gatunek obcy siedliskowo dla kwaśnej i żyźnej buczyny. W opinii organu dopuszczanie świerka w składzie gatunkowym siedlisk będzie powodować obniżenie stanu ochrony siedliska w przyszłości. Bowiem, zgodnie z metodyką obecność występującego miejscami lub pojedynczo i naturalnie odnawiającego się świerka w buczynach stanowi o obniżeniu wskaźnika „gatunki obce w drzewostanie”. Jednocześnie ciężkonasienny buk nie wygrywa konkurencji w odnowieniu. Ponadto, m.in. w działaniu nr 2 dla siedliska 9110 zaplanowano jego stopniowe usuwanie. Warto podkreślić, iż powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Kartuzy wynosi wg stanu na dzień 1.01.2008 r. 18 050,27ha, w tym gruntów zalesionych 16 520,98ha. Zgodnie z oceną strategiczną Planu urządzenia lasu dla lasów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Kartuzy na lata 2008-2017, kwaśne buczyny zinwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 1646,71 ha. Żyźne buczyny zinwentaryzowano w drzewostanach o łącznej powierzchni 1032,24 ha. Powierzchnia tych siedlisk zinwentaryzowana w drzewostanach w granicach obszaru Natura 2000 Kurze Grzędy to: 214,99ha oraz 13,37ha, co stanowi odpowiednio 13% i 1% buczyn występujących na terenie Nadleśnictwa. Przy czym, zaznaczyć trzeba, iż działania ochronne, mimo iż zalecone do wykonania we wszystkich płatach siedlisk w obszarze, nie będą wykonywane na całej powierzchni tych płatów. Co więcej, zgodnie z

opinią w ramach oceny strategicznej ww. PUL, nr RDOŚ-Gd-PNI.410.7.2.2011.BF z dnia 10.04.2013 r. dla kwaśnych i żyznych buczyn (kod 9110 i 9130) zalecono:

Cyt.: „Zagospodarowanie z wykorzystaniem cięć częściowych, wprowadzanie grupowo lub pojedynczo w płaty odnowienia głównego gatunków domieszkowych (jaworu, lipy), wyłączenie z użytkowania wariantów zespołu z czosnkiem niedźwiedzim, storczykami lub innymi osobliwościami, zachowanie 5 - 10 % powierzchni wydzielenia udziału starodrzewu, pozostawionego do naturalnej śmierci.”

- 3) Dla przedmiotów ochrony 9110, 9130, 9190, 91D0 doprecyzowano zapisy dotyczące rębni złożonych określając, iż chodzi o rębnie złożone z wydłużonym okresem odnowienia.
- 4) Dla siedliska 91D0 usunięto działanie ochronne dotyczące pozostawiania martwego drewna w drzewostanie.
- 5) Zapewniono zgodność zapisów planu zadań ochronnych w granicach rezerwatu przyrody „Lubygość” z projektem planu ochrony rezerwatu.

Informację o zamiarze sporządzenia zmiany PZO zamieszczono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku, stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku oraz w prasie (Dziennik Bałtycki z dnia 14 maja 2015 r.).

Udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353) został zagwarantowany poprzez ogłoszenie informacji o możliwości zapoznania z projektem zmiany PZO oraz o możliwości składania uwag i wniosków do zmiany planu. Informacje powyższe zostały zamieszczone w formie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 czerwca 2016 r., na tablicach ogłoszeń w RDOŚ w Gdańsku na stronie internetowej RDOŚ w Gdańsku oraz przesłane z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń do Urzędu Gminy Linia, Sierakowice oraz Miasta Kartuz, a także Starostwa Powiatowego w Kartuzach i w Wejherowie oraz opublikowane za pośrednictwem prasy – Dziennik Bałtycki z 7 lipca 2016 r. Na wniesienie uwag i wniosków do projektu zmiany planu zadań ochronnych wyznaczono okres 21 dni. W tym czasie wpłynęły uwagi i wnioski:

Uwagi Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (wiadomość e-mail z dnia 13 lipca 2016 r.) dotyczące części redakcyjnej, które uwzględniono w treści niniejszego zarządzenia.

Uwagi Nadleśnictwa Kartuzy (pismo Zn. spr.: ZG4.7210.2.2016 z dnia 29 lipca 2016 r.):

Cyt.: „1. Wnioskujemy o modyfikację zapisów dotyczących planowanych działań ochronnych w zakresie składów gatunkowych odnowień dla płatów siedlisk kwaśnej oraz żyznej buczyny i proponujemy następujące brzmienie działań: „Stosowanie w odnowieniu buka z możliwą niewielką (do 10%) domieszką rodzimych gatunków liściastych i sosny zwyczajnej oraz, do 5% udziału, świerka pospolitego”. W świetle obecnie trwających badań i dyskusji nad zasięgami naturalnymi drzew coraz bardziej słuszna staje się teza o naturalności geograficznej świerka pospolitego na Pojezierzu Kaszubskim. Zaproponowane przez nadleśnictwo brzmienie działania pozwala na elastyczne reagowanie na powstające na gruncie sytuacje i umożliwia wykorzystywanie, w zgodzie z wymogami ochrony, pojawiającego się odnowienia naturalnego, wskazującego niejednokrotnie na naturalne zróżnicowanie siedliska (mikrosiedliska). Pozwala tym samym na akceptację występujących w naturalnych układach na tych siedliskach, choć w nieznacznym udziale, gatunków drzew.”

Dla siedliska 9110 oraz 9130 treść omawianego działania ochronnego zmieniono na: „stosowanie w odnowieniu wyłącznie buka, z możliwością zastosowania (do 10%) domieszki rodzimych gatunków liściastych i sosny zwyczajnej (wyłącznie na powierzchniach gdzie nie odnawia się buk) z tolerancją świerka pospolitego jeśli znajduje swoje naturalne miejsce w buczynach.” Należy zgodzić się z Nadleśnictwem Kartuzy, iż trzeba elastycznie reagować na powstające na gruncie sytuacje i pojawiające się naturalne odnowienia świerka oraz akceptować go jako występującego w nieznacznym udziale na tych siedliskach. Niemniej jednak, odnowienie naturalne pojawia się, ponieważ w bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się osobniki dorosłe, wydające nasiona, które należy stopniowo eliminować z drzewostanów stanowiących płaty siedlisk buczyn. Nie można zgodzić się, aby w składzie gatunkowym stosowanym w odnowieniach pojawił się świerk w udziale do 5%. Można, i w ten sposób zmodyfikowano zapis działań ochronnych, podczas obowiązywania niniejszego PZO, tolerować jego obecność, wyłącznie w przypadku gdy znajduje swoje naturalne miejsce w buczynach.

Cyt.: „2. Prosimy o zmianę opisów działań ochronnych dotyczących przebudowy drzewostanów w płatach siedlisk kwaśnej i żyźnej buczyny na, współbrzmiały z powyższą zmianą, zapis „stopniową przebudowę drzewostanów - docelowy skład gatunkowy czysto buk, co najwyżej z domieszką rodzimych gatunków liściastych i sosny zwyczajnej, a do 5% również świerka pospolitego (stopniowe eliminowanie w ramach wykonywania planowych zabiegów z zakresu gospodarki leśnej gatunków obcych siedliskowo z drzewostanów tworzących płaty siedliska)”.”

Zapisy dla siedliska 9110 oraz 9130 zmieniono na: „stopniową przebudowę drzewostanów - docelowy skład gatunkowy drzewostanów w postaci czysto Bk, co najwyżej z domieszką (do 10%) rodzimych gatunków liściastych i sosny zwyczajnej z tolerancją (do 5%) świerka pospolitego, którego należy stopniowo eliminować, w ramach wykonywania planowych zabiegów z zakresu gospodarki leśnej, z drzewostanów tworzących płaty siedliska)”.

Cyt.: „3. Wnosimy o uzupełnienie treści działań ochronnych dotyczących pozostawiania martwych drzew oraz martwego drewna na siedliskach 9110 „Kwaśne buczyny”, 9130 „Żyźne buczyny”, 9190 „Kwaśne dąbrowy” o fragment: „Realizacja działania i osiągnięcie wartości progowych w oparciu o naturalne procesy wydzielania się drzew przy zachowaniu zasad ochrony lasu (konieczność usuwania drzew w związku ze zwalczaniem nadmiernie pojawiających się i rozprzestrzeniających organizmów szkodliwych). Działanie nie dotyczy usuwania zagrożeń dla bezpieczeństwa osób i mienia”. Osiągnięcie wskazanych wskaźników dotyczących ilości martwych drzew i drewna w perspektywie obowiązywania planu zadań ochronnych nie może stanowić ograniczenia dla wykonywania ustawowych obowiązków właścicieli lasów związanych ze zwalczaniem organizmów szkodliwych m.in. usuwania posuszu czynnego, wywrotów i złomów (zwłaszcza w sytuacji obserwowanego zjawiska intensywnego zamierania świerków na terenie Nadleśnictwa Kartuszy spowodowanego m.in. działalnością szkodników wtórnych). Nie może stanowić też podstawy do odstąpienia od zapewnienia bezpieczeństwa osób i mienia.”

Zmieniono zapisy dotyczące pozostawiania martwych drzew oraz martwego drewna na następujące: „zapobieganie skutkowi polegającemu na pogorszeniu parametrów struktury i funkcji poprzez pozostawianie martwych drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm (o ile takie drzewa występują w drzewostanie) w ilości powyżej 3 sztuk/ha. W przypadku braku w drzewostanie drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm pozostawianie martwych drzew o możliwie największej długości i średnicy pnia na powierzchniach siedliska (w oparciu o naturalne procesy wydzielania się drzew przy zachowaniu zasad ochrony lasu oraz z wyłączeniem przypadków zagrożenia bezpieczeństwa lub mienia) w ilości utrzymującej poziom 3 sztuk/ha siedliska, ilość docelowa martwego drewna powinna zostać utrzymana i wynosić nie mniej niż 10m³/ha¹⁵⁾”. Zgodnie z dokumentacją do planu zadań ochronnych, na chwilę obecną w przypadku obu tych siedlisk, wskaźnik parametru struktura i funkcja „martwe drewno” został oceniony jako niezadowolający (U1), zatem progi określone w PZO (a wynikające z metodyki GIOŚ) zostały już osiągnięte. Zapisy znajdujące się w PZO mają na celu utrzymanie stanu istniejącego i/lub poprawę poszczególnych parametrów siedliska, które wpływają na jego ocenę ogólną. Nie dodano natomiast zapisów, które znalazły się w nawiasie propozycji Nadleśnictwa Kartuszy, mówiących o konieczności usuwania drzew w związku ze zwalczaniem organizmów szkodliwych - wynika to z zasad ochrony lasu.

Cyt.: „4. Termin wykonania prac w zakresie działania ochronnego „Regulacja składu gatunkowego poprzez usuwanie świerka” na siedlisku kwaśnej buczyny w wydzieleniu 95f wykracza poza okres obowiązywania PZO. Według zapisów projektu zmiany zarządzenia powtórne wykonanie zabiegu ma nastąpić po wyekspirowaniu PZO.”

Uwaga słuszna. Zgodnie z powyższym przeformułowano zapisy działań ochronnych zaplanowanych w wydzieleniu 95f oraz 96c tak aby termin ich realizacji nie wykraczał poza okres obowiązywania PZO.

Cyt.: „5. Wnioskujemy o zmianę zapisu działania ochronnego dotyczącego stosowania rębni złożonych w

¹⁵⁾ dwa wskaźniki: „martwe drewno (łącznie zasoby)” i „martwe drewno leżące lub stojące >3m długości i >50cm grubości” określony na podstawie metodyki monitoringu GIOŚ z 2013 r. dla siedliska 9110, 9130 w stanie niezadowolającym (U1) oraz dwa wskaźniki: „martwe drewno (łącznie zasoby)” i „martwe drewno leżące lub stojące >3m długości i >50cm grubości” określone na podstawie metodyki monitoringu GIOŚ z 2012 r. dla siedliska 9190 w stanie niezadowolającym (U1) .

płatach siedliska żywej buczyny i wprowadzenie treści tożsamej jak zastosowano dla kwaśnych buczyn oraz kwaśnych dąbrów, zwłaszcza w zakresie zmiany określenia „długi okres odnowienia” na „wydłużony okres odnowienia”.

Uwagę uwzględniono, przeformułowano zapisy działania ochronnego zgodnie z sugestią.

Cyt.: „6. Realizacja działania ochronnego polegającego na wprowadzaniu dębu bezszypułkowego w pojawiających się lukach w drzewostanie po wydzieleniu się świerka na płatach siedliska kwaśnej dąbrowy w rezerwacie przyrody „Żurawie Błota”, z uwagi na wymagania wysadzanych dębów, ma uzasadnienie jedynie w lukach o odpowiedniej wielkości. Stąd proponujemy doprecyzowanie zapisu poprzez uzależnienie realizacji działania od istnienia odpowiednich do wprowadzenia dęba warunków w określonej luce.”

Uwagę uwzględniono. Doprecyzowano, iż działanie to należy realizować w lukach o wystarczającej dla dęba bezszypułkowego wielkości oraz istnienia odpowiednich dla wprowadzenia tego gatunku warunków siedliskowych.

Cyt.: „7. Treść działania ochronnego dotyczącego stopniowego usuwania świerka na obszarze płatów 91D0 na terenie rezerwatów przyrody „Kurze Grzędy” oraz „Żurawie Błota” nie znajduje odzwierciedlenia w zapisach planu ochrony pierwszego z wymienionych rezerwatów oraz przygotowywanym projekcie planu dla rezerwatu drugiego. Wobec tego wnioskujemy o usunięcie słowa stopniowe i pozostawienie doboru intensywności oraz liczby nawrotów zabiegu zidentyfikowanych przed wykonaniem prac realnym możliwościom. Nadmienić należy, że płaty siedlisk zlokalizowane w rezerwatach są obszarami o szczególnym poziomie trudności wykonania prac związanych z usuwaniem drzew z uwagi na ich trudną dostępność, głównie przez zabagnienie i sieć rowów, zwłaszcza wobec obecnie występujących warunków pogodowych charakteryzujących się brakiem dłuższych okresów ujemnych temperatur i występowania pokrywy śnieżnej. Najczęściej zasadnym jest jednorazowe usuwanie świerka z danej warstwy drzewostanu, co zresztą sugerują zapisy przywołanych powyżej planu oraz projektu planu. Powracanie z zabiegami na niektóre z powierzchni, wobec postępującego zabagnienia terenu, nie zawsze będzie możliwe.”

Usunięto słowo „stopniowe” pozostawiając wyłącznie określenie „Usuwanie świerka”. Podkreślić należy, iż aktualnie dostępne dane dotyczące świerka występującego w granicach rezerwatu przyrody „Kurze Grzędy” stanowiły m.in. podstawę do opracowania niniejszego projektu, a co za tym idzie stanowią również podstawę do zmiany planu ochrony dla tego rezerwatu, tak aby dokumenty te nie wykluczały się.

Cyt.: „8. W związku ze znaczną powierzchnią obszarów chronionych znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Kartuzi i związanym z tym dużym zakresem działań ochronnych do wykonania, wnioskujemy o zmianę zapisów wskazujących na terminy wykonywania prac dla działań ochronnych związanych z poszerzeniem luk i rozluźnieniem drzewostanu w borze bagiennym w rezerwacie przyrody „Kurze Grzędy” oraz usuwaniem świerka i przerzedzaniem brzozy w płatach siedliska kwaśnej buczyny w rezerwacie przyrody „Lubygość”. Prosimy o wydłużenie terminów określonych jako „w ciągu pierwszych pięciu lat obowiązywania planu” do końca obowiązywania PZO. Wydłużenie terminów wykonania prac stworzy nadleśnictwu większe możliwości dostosowania realizacji działań ochronnych do pojawiających się warunków i uzyskiwanych środków finansowych.”

Terminy realizacji działań ochronnych w granicach rezerwatu przyrody „Lubygość” wydłużono zgodnie z sugestią Nadleśnictwa. W przypadku rezerwatu przyrody „Kurze Grzędy”, PZO nie reguluje terminów realizacji działań ochronnych zaplanowanych w płatach siedliska 91D0.

Cyt.: „9. Prosimy o uzupełnienie PZO o załączniki mapowe wskazujące na obszary wykonania poszczególnych działań ochronnych. W kontekście częstego posługiwania się w PZO, dla określenia lokalizacji działań ochronnych, pojęciem „część wydzielenia”, precyzyjne wskazanie obszaru jego wdrożenia ma duże znaczenie dla prawidłowej realizacji zapisów planu. Brak tych danych uniemożliwia właściwe wykonanie zadań. Co więcej w ramach wskazania lokalizacji działania ochronnego polegającego na dostosowaniu gospodarki leśnej w płatach siedliska kwaśnej buczyny wydzielenia 151k, 136h, 67b, 67a, 66h, 64h, 64f, 63h, 56f, 56b zostały przypisane zarówno do kategorii całość, jak i część wydzielenia. Robocze ustalenia pracowników nadleśnictwa wskazują na prawidłowość zapisu dotyczącego części wydzielenia. Prosimy wobec tego o stosowną weryfikację i zmiany.”

Zrewidowano zapisy w projekcie PZO dotyczące ww. pododdziałów leśnych i zgodnie z słuszną uwagą Nadleśnictwa Kartuzi, określono, iż w przypadku wydzieleni: 151k, 136h, 67b, 67a, 64f, 63h, 56f, 56b działania ochronne zaplanowane są na ich części. W przypadku wydzieleni 66h oraz 64h, ponowna analiza wskazuje, iż płaty siedliska 9110 znajdują się na całej ich powierzchni.

Należy zgodzić się z nadleśnictwem, iż precyzyjne wskazanie obszaru wdrażania zaplanowanych działań ma istotne znaczenie dla ich prawidłowej realizacji. Należy jednak zwrócić uwagę, iż obszar wdrażania działań ochronnych zaplanowanych do wykonania w obszarze Natura 2000 Kurze Grzędy, w każdym przypadku, odnosi się do płatów poszczególnych siedlisk. Zatem, w celu prawidłowego zaplanowania i wykonania działań ochronnych, uzupełniono niniejsze zarządzenie o załączniki mapowe wskazujące lokalizację i rozmieszczenie płatów poszczególnych siedlisk w obszarze, a nie zasięgu konkretnych działań ochronnych. Powyższe ma na celu wykluczenie sytuacji, w których z przyczyn niezależnych i niemożliwych do przewidzenia na etapie planowania działań ochronnych, mogłoby dojść np. do przesunięcia obszaru wdrażania któregoś z działań.

Powyższe uzasadnia dokonanie zmian w treści wcześniejszego zarządzenia.

Projekt zarządzenia wpisano do publicznie dostępnego wykazu danych prowadzonego na stronie internetowej www.ekoportal.pl, pod numerem 572/2016.

Projekt zarządzenia został uzgodniony w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015 r. poz. 525 ze zm.) z Wojewodą Pomorskim, pismem PN-I.0041.64.2016.AS z dnia 18 listopada 2016 r.